

Література

1. Одеська область. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.uk.wikipedia.org
2. Матеріали офіційного сайту Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Одеської області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.region.odessa.gov.ua

Наталія ГУМЕНЮК

слухач магістратури

Тернопільський національний економічний університет

**ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ**

Україна це споконвіку аграрна країна, з найбільш родючими землями в світі. Тому проблема раціонального використання земель сільськогосподарського призначення, як і інших природних ресурсів, важлива і актуальна і має велике значення для розвитку національної економіки в цілому, а також для виробництва сільськогосподарської продукції [1].

Проблемам раціонального та ефективного використання земель сільськогосподарського призначення присвячені праці таких відомих українських вчених як: В.Г. Андрійчук, А. Варламов, С.М. Волков, П.Т. Саблук, А.М. Третяк, М.М. Федоров та інші.

Унікальний земельно-ресурсний потенціал України обумовлює її особливе місце серед інших європейських країн. Земля завжди була, є і буде обмеженим ресурсом. Дбаючи про успішне майбутнє країни, ми повинні дбайливо та ощадливо розпоряджатися національним багатством – українською землею, забезпечувати ефективність її використання.

Земля є вихідною матеріальною основою добробуту як кожної людини окремо, так і суспільства в цілому, оскільки виконує функції: головного засобу виробництва в сільському і лісовому господарствах; просторового базису для розміщення виробничих сил і розселення людей; є основою для відтворення трудових, матеріально-технічних і природних ресурсів. Тому у всі часи задоволення потреб людини вимагало знань про землю.

Раціональність використання землі слід розуміти, як екологічну складову землекористування, виражену вимогою збереження вихідних властивостей сільськогосподарських угідь, як природного ресурсу, що визначаються встановленою в цих цілях системою кількісних та якісних показників, динаміку яких можна вважати вираженням оцінки раціонального їх використання. Засноване на землі аграрне виробництво, де земля виступає в якості основного засобу виробництва, супроводжується витратами грошових і матеріальних засобів та орієнтоване на отримання певного результату [3].

Раціональне природокористування в сільському господарстві починається з організації території – створення оптимізованого агроландшафту з економічно обґрунтованим і доцільним співвідношенням сільськогосподарських угідь, лісових насаджень, земель захисного та природоохоронного призначення [1].

Використання землі, як складової аграрного виробництва, підпорядковується законам, що регулюють організацію та економіку галузі сукупністю організаційних, економічних та правових механізмів, стимулюючи її природоохоронне використання.

Складність формування ефективної системи земельних відносин – необхідність враховувати подвійність положення землі у сільському господарстві, тобто регулювання її використання як природного компонента так і як основного засобу виробництва.

Агропромисловий комплекс України має необхідні передумови для раціонального використання земель сільськогосподарського призначення: офіційно встановлену приватну форму власності на землю, нові організаційні форми господарювання, багатий ресурсний

потенціал цих земель. Однак внаслідок високої господарської освоєності земельного фонду держави, рівня розораності та екстенсивного використання продуктивних угідь посилюється деградація земель, ґрунти втрачають свою родючість і виснажуються. Зокрема 13,2 млн. га сільськогосподарських угідь зазнають водної ерозії, 19,3 млн. – вітрової, 10,7 млн. га мають підвищену кислотність, 3,9 млн. га засолені і солонцюваті, 3,6 млн. га заболочені та перезволожені. Площа еродованої ріллі протягом останніх 25 років збільшилась на третину і щорічно розширюється на 90–100 тис.га, а вміст гумусу в ґрунтах знизився на 20%.

Але фінансування на протиерозійні та інші землеохоронні й землемеліоративні роботи постійно зменшується. Як наслідок – віддача одиниці земельних ресурсів у сільському господарстві за останні 10 років зменшилась практично більш як утричі, що свідчить про виснаження їх продуктивного потенціалу. У значній мірі ці негативні явища пов'язані з проблемами у здійсненні земельної реформи та відповідною недосконалістю системи економічних взаємовідносин між суб'єктами господарювання з приводу власності на землю, як головного виробничого ресурсу у сільському господарстві.

Проблема раціоналізації використання земель сільськогосподарського призначення в Україні дедалі більше ускладнюється у зв'язку з наростаючою комплексністю її характеру.

На сьогодні це має різні аспекти, головними з яких є технологічний, економічний, організаційний та екологічний. Рівень використання земель в Україні зараз настільки критичний, що подальша деградація земельних ресурсів у сільському господарстві може мати катастрофічні наслідки, котрі відповідним чином, безперечно, позначаться на загальному рівні продовольчої безпеки країни, здоров'ї нації, тощо.

Особлива проблема – незадовільне виконання фінансових зобов'язань за програмами підвищення родючості земель. Роботи, пов'язані з відновленням деградованих угідь, можна розділити на два види, суттєві для організації їх подальшого фінансування. Перший – це технологічно-екологічні роботи, спрямовані на поліпшення використання сільськогосподарських земель (дотримання сівозмін, мінімізація обробок, внесення органічних добрив, вапнування, промивка ґрунтів, усунення причин потрапляння у водойми гною, мінеральних добрив і т.п.). Другий вид – еколого-технологічні (осушення, збільшення вмісту гумусу, посадка лісосмуг в зоні вітрової ерозії, ліквідація ярів і усуненням водної ерозії, очищення озер і ставків і т.п.).

Постійне збільшення продуктивної сили землі являється актуальною проблемою державного значення, від успішного вирішення якої залежать темпи розвитку галузей народного господарства, рівень добробуту населення, економіка країни в цілому. У даний час особливо актуальним є питання вироблення чіткої державної політики щодо земель сільськогосподарського призначення, основних напрямів та механізмів удосконалення регулювання земельних відносин у сільському господарстві, впорядкування землекористування.

Висновки. Отже, проблеми раціонального використання земель сільськогосподарського призначення, в першу чергу, полягають з ефективністю використання: кожне сільськогосподарське підприємство повинно ефективно використовувати землю, бережно ставитися до неї, підвищувати її родючість, не допускати ерозії ґрунтів, заболочування, заростання бур'янами і т.д. А держава, із свого боку, повинна регулювати земельний оборот (з метою подальшого його розвитку) та збільшити фінансування на заходи спрямовані на захист та охорону земель.

Література

1. Добряк Д.С. Теоретичні засади сталого розвитку землекористування у сільському господарстві: монографія / Д.С. Добряк, А.Г. Тихонов, Н.В. Гребенюк. – К.: Урожай, 2004.
2. Землеустрій в Україні: теорія, методологія: монографія / А.М. Третяк. – К.: Грінв Д.С., 2013. – 648 с.
3. Ковальчук Т. Проблема ефективного землекористування в Україні / Т. Ковальчук, О. Розинка // Банківська справа. – 2006. – № 1. – С. 6-16.

4. Попадюк О.М. Ефективність використання земель сільськогосподарського призначення в аграрних підприємствах / О.М. Попадюк // Економіка АПК. – 2010 - № 8. – С. 135-140.

5. Ступень М.Г. Концептуальні засади організації використання земель сільськогосподарського призначення у сучасних умовах / М.Г. Ступень, Н.Є. Стойко // Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва. – 2010. – № 1 (19). – С. 277-281.

Христина КАСТРАН

слухач магістратури

Тернопільський національний економічний університет

ЗНАЧЕННЯ КОНТРОЛІНГУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Сучасне управління підприємством як економічною системою передбачає вирішення великого числа проблем, обумовлених як зовнішніми, так і внутрішніми факторами. Розуміння ситуації дозволяє своєчасно змінити підхід до управління, переглянути бізнес-модель, а при необхідності і стратегію розвитку підприємства. Управління сучасним підприємством повинно відрізнятися гнучкістю і адаптивністю. Досягнення високих економічних результатів з оптимальними витратами – одне з головних завдань, вирішення якого здатне підвищити конкурентоспроможність всієї української економіки.

Для того щоб зробити бізнес більш керованим і змусити його працювати на повну потужність, необхідно використовувати відповідні методи аналізу і додаткові інструменти, які дозволили б зробити виробничі результати та витрати набагато більш доступним для огляду. У зв'язку з цим в останні роки все більше зростає інтерес до такого інструменту оптимізації системи управління, як контролінг.

Контролінг є новою концепцією управління, яка передбачає розробку інформаційної системи задля внутрішнього балансу підприємства та прийняття оптимальних управлінських рішень [1, с. 212].

Контролінг дозволяє вивести управління підприємством на якісно новий рівень, надавши керівництву і менеджменту головне – інформацію. Щоб зробити правильний вибір і не помилитися, необхідно мати у своєму розпорядженні точні дані, причому не розрізнені, а оброблені та систематизовані. Технічні можливості інформаційного суспільства допомагають вирішити подібну проблему, що і знайшло своє відображення в практиці контролінгу, який представляє собою механізм інформаційного та аналітичного забезпечення керівників та менеджерів підприємства необхідними відомостями.

Будучи інноваційним інструментом, контролінг об'єднує найрізноманітніші об'єкти управління: забезпечення ресурсами, логістику, маркетинг і збут, фінанси, кадрову, інвестиційну та інноваційну політику, ставить перед ними завдання і способи їх реалізації. Це дозволяє істотно поліпшити якість менеджменту та зробити процеси управління більш прозорими.

Контролінг виступає важливим фактором забезпечення конкурентоспроможності підприємства, оскільки дозволяє вирішувати в сукупності цілий ряд питань, таких як: низька прозорість і оперативність фактичної інформації про поточну діяльність підприємства, недостатній рівень відповідальності та мотивації персоналу, недостатня ефективність процедур планування, слабка контрольованість фінансових потоків, невиконання бюджетів і, як наслідок, постійне відхилення від прийнятої стратегії. Впровадження контролінгу на підприємстві дозволяє скоротити час реакції економічної системи на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища, що обумовлює вирішення проблем зниження керованості, упорядкування інформаційних потоків всередині підприємства, мінімізацію ризиків прийняття неоптимального варіанта управлінського рішення [2, с. 70].